

COMUNICAREA FINANCIARĂ PE BAZA FLUXURILOR DE NUMERAR

Drd. Cristian Zgreabăn, Academia Națională de Informații București

Rezumat:

The development never seen before of the financial markets, the success of the management based on creating value, sustains the financial communications based on cash-flows. Which is the objective? Offering information regarding payments in cash and invoices of an organization, made during a financial exercise, useful for management, investors, creditors and other types of users of such information regarding the “path” of the liquidities in an organization.

Comunicarea financiară pe baza fluxurilor de numerar este argumentată de dezvoltarea fără precedent a piețelor financiare. Astfel de informații sunt dezvăluite de situația fluxurilor de numerar. Care este obiectivul acesteia? Furnizarea de informații privind încasările și plățile în numerar ale unei entități economice realizate în cursul unui exercițiu financiar. Structura acestui raport permite măsurarea influenței activităților de exploatare, de investiții și de finanțare desfășurate de o entitate pe parcursul unei perioade de timp, asupra disponibilităților bănești și evidențierea creșterii sau descreșterii mijloacelor bănești în acea perioadă.

Cine sunt destinatarii informațiilor reflectate de situația fluxurilor de numerar? Managementul, investitorii, creditorii și alte categorii de utilizatori ai informației financiare.

Investitorii și creditorii sunt interesați de capacitatea entității de a gestiona fluxurile de numerar, de a obține câștiguri viitoare și de a transforma beneficiile în disponibilități. Investitorii sunt urmăresc să fie remunerați prin dividende pentru investiția lor în companie, iar creditorii prin dobândă. Pe baza situației fluxurilor de numerar, ei evaluează deciziile managerilor.

Managerul poate lua decizii mai eficiente dacă obține informații în timp real privind fluxurile de numerar și originea lor. Informațiile oferite de această componentă a situațiilor financiare îi ajută pe manageri să determine gradul de lichiditate al entității, pentru a stabili politica de dividende și pentru a evalua efectele unor decizii strategice majore privind investițiile și finanțarea. Dacă managerul unei entități adoptă o decizie de investiții corespunzătoare, activitatea acesteia este încununată de succes; altfel pot apărea disfuncționalități.

Situația fluxurilor de numerar este singura componentă a situațiilor financiare care răspunde la problema solvabilității entității și a flexibilității financiare. Analiza solvabilității pe termen lung ilustrează dacă entitatea se îndreaptă sau nu spre faliment. O entitate cu un înalt grad de flexibilitate financiară este capabilă să depășească perioadele dificile, să-și revină după eșecurile neprevăzute și să beneficieze de oportunitățile de investiții profitabile și neașteptate. În general, există aprecieri conform cărora, cu cât flexibilitatea financiară a unei entități este mai ridicată, cu atât riscul acesteia să dea faliment, este mai mic.

Situația fluxurilor de numerar își are sorginea în Statele Unite ale Americii, unde contabilitatea este orientată către necesitățile informaționale ale investitorilor. În viziunea US GAAP, situația fluxurilor de numerar evidențiază valoarea netă a numeralului unei entități economice generat de activitățile sale (de exploatare, investiții, finanțare) pe parcursul unei perioade, sau folosit în activitățile menționate. Problematika situației fluxurilor de numerar este abordată de norma contabilă americană FAS 95 „Statement of Cash Flow”.

Situația fluxurilor de numerar clasifică încasările și plățile în numerar în activități de exploatare, de investiții și de finanțare:

Activitățile de exploatare includ: producția, cumpărarea și vânzarea de bunuri, primirea și prestarea de servicii. Pentru determinarea fluxurilor de numerar din activitatea de exploatare se poate utiliza

metoda directă sau indirectă. Metoda directă are la bază principiul convertirii fiecărui element al contului de profit și pierdere, din baza acumulărilor, în baza plăți-încasări. Metoda indirectă vizează numai ajustările necesare pentru a transforma venitul net în flux de trezorerie din activitatea de exploatare; ajustările vor fi realizate numai pentru acele elemente care, deși sunt cuprinse în contul de profit și pierdere, nu afectează fluxurile de numerar. FAS 95 nu impune utilizarea uneia din metodele prezentate pentru determinarea fluxurilor de numerar din activitatea de exploatare, entitățile având libertatea de alegere, însă, recomandă metoda directă, deoarece reflectă valoarea brută a principalelor componente ale încasărilor și plăților în numerar din exploatare. În cazul folosirii metodei indirecte, reconcilierea venit net - flux net de numerar din exploatare poate fi inclusă în cadrul tabloului fluxurilor de numerar, sau poate fi prezentată separat, situație în care raportul va evidenția numai valoarea fluxului net de trezorerie din activitatea de exploatare.

Activitățile de investiții vizează cumpărarea și vânzarea de active imobilizate, de titluri de valoare ușor negociabile, acordarea și recuperarea de împrumuturi.

- Activitățile de finanțare includ obținerea de resurse de la proprietari și creditori, restituirea și remunerarea acestora. Metoda utilizată pentru determinarea fluxurilor de numerar din activitatea de finanțare este cea directă.

Pentru tranzacțiile generatoare de fluxuri de numerar în monede străine norma contabilă americană FAS 95 solicită utilizarea cursului de schimb de la data apariției fluxului. În cazul în care rezultatul obținabil este aproximativ egal cu cel obținut prin utilizarea cursului în vigoare la data apariției fluxului se poate recurge la un curs mediu ponderat al perioadei. Indiferent de caz, situația fluxurilor de numerar trebuie să prezinte efectul modificărilor cursurilor asupra soldurilor deținute în monede străine, într-o rubrică distinctă. Tranzacțiile de investiții și de finanțare realizate de entitate, dar care nu generează fluxuri de numerar, trebuie prezentate distinct, fie sub formă descriptivă, fie sub forma unui tablou, și nicidecum în cadrul tabloului fluxurilor de trezorerie.

Din evantaiul modelelor de prezentare a situației fluxurilor de numerar, se remarcă modelul Marii Britanii. Deși s-a bazat pe modelul american, Marea Britanie și-a construit propriul model de prezentare a situației fluxurilor de trezorerie. Astfel, norma contabilă britanică FRS 1 *Cash Flow Statements*, clasifică fluxurile de numerar generate de activitățile de exploatare, investiții, finanțare, prin intermediul a opt rubrici:

- *Activitățile de exploatare.* Fluxurile de numerar provenite din activitățile de exploatare reprezintă efectele în numerar ale tranzacțiilor și ale altor evenimente referitoare la activitățile de exploatare și comerciale, regăsite în contul de profit și pierdere și incluse la determinarea rezultatului din exploatare.

- *Veniturile din participații și servicii de finanțare* cuprind veniturile obținute din deținerea de investiții sau plățile către finanțatori, acționari fără drepturi asupra capitalului sau care dețin interese minoritare. Intrările de numerar provin din: dobânzi primite, inclusiv recuperările de impozite, dividende încasate nete. Ieșirile de numerar provin din: dobânzi plătite, inclusiv impozitele deduse și plătite autorităților, dobânda aferentă redevențelor plătite pentru contractele de leasing, dividende plătite aferente acțiunilor fără drepturi asupra capitalului, dividende plătite acționarilor minoritari. Trebuie remarcat că dobânzile plătite și încasate precum și dividendele primite pot fi generate de activitățile de investiții, de gestionare a lichidităților, de finanțare sau exploatare. În cazul entităților bancare, de asigurări sau de investiții, elementele menționate vor fi clasificate în cadrul fluxurilor de trezorerie generate de activitatea de exploatare.

- *Impozitarea.* Abordarea britanică a fluxurilor de trezorerie referitoare la impozite diferă semnificativ de cea americană, deoarece FRS 1 include în această rubrică, încasările și plățile generate de relația cu autoritățile fiscale, impozitele și taxele anticipate, exclusiv taxa pe valoarea adăugată, alte taxe și impozite ce nu au ca bază profiturile raportate de companie.

- *Cheltuielile de capital și investiții financiare* vizează fluxurile generate de achizițiile sau vânzările de active imobilizate, precum și orice alte investiții curente în active neincluse în categoria resurselor lichide prezentate la rubrica „gestiunea lichidităților”. Intrările de numerar provin din:

încasări din rambursarea împrumuturilor către alte utilități sau din vânzarea de instrumente de credit ale altor companii. Ieșirile de numerar sunt generate de plățile efectuate pentru achiziția de imobilizări corporale, împrumuturile acordate și plățile pentru achiziția de instrumente de credit ale altor companii. Cheltuielile de capital și investiții financiare, alături de rubrica „Achiziții și cesiuni de activități” formează activitățile de investiții.

- *Achiziții și cesiuni de activități.* Includ fluxurile generate de achizițiile sau cesiunile de activități, sau investițiile într-o entitate care devine sau încetează a mai fi, ca urmare a acestor tranzacții, asociată, joint – venture sau filială.
- *Dividendele plătite* referitoare la capitalul societății, includ dividendele plătite, exclusiv impozitele în avans.
- *Gestiunea lichidităților* include fluxurile de numerar generate de plasamentele sub forma depozitelor la termen, de răscumpărările sau cesiunile altor instrumente deținute ca resurse lichide, plățile în cazul depozitelor la termen, plățile pentru cumpărarea de instrumente deținute ca resurse lichide.
- *Activitățile de finanțare*, includ încasările și plățile către finanțatorii externi. Intrările de numerar provin din încasările rezultate din emisiunea de acțiuni și alte instrumente de capital, din emisiunea de obligațiuni, împrumuturi. Ieșirile de numerar sunt generate de plățile efectuate pentru răscumpărarea acțiunilor societății, privind cheltuielile referitoare la emisiunea de acțiuni, precum și plățile redevențelor leasing-ului financiar.

Metodele utilizate pentru determinarea fluxurilor de trezorerie sunt cele recomandate de FAS 95, cu precizarea că, FRS 1 solicită determinarea fluxurilor de trezorerie din exploatare prin metoda indirectă, chiar dacă a fost utilizată metoda directă. Referitor la fluxurile generate de elementele extraordinare, FRS 1, precizează, că acestea vor fi incluse în situația fluxurilor de trezorerie în funcție de natura fiecărui element. Pentru tranzacțiile generatoare de fluxuri de trezorerie în monede străine, FRS 1 precizează că aceste fluxuri vor fi incluse în situația fluxurilor de trezorerie, având aceeași bază de transformare ca și elementele corespondente prezentate în contul de profit și pierdere.

În viziunea internațională, IASB tratează problematica comunicării financiare pe baza fluxurilor de numerar prin norma contabilă internațională IAS 7 Situațiile fluxurilor de numerar. IAS 7 statuează ca obiectiv al acestui raport, acela de a oferi utilizatorilor informații privind istoricul mișcărilor de numerar și de echivalent de numerar ale unei entități; aceste informații sunt necesare utilizatorilor, deoarece le oferă o bază pentru evaluarea capacității entității de a genera numerar și echivalent de numerar și totodată, nevoilor de a utiliza aceste fluxuri de numerar. Orice entitate, indiferent de natura obiectului de activitate are nevoie de numerar, pentru a-și desfășura activitatea, a-și plăti obligațiile și a-și remunera investitorii.

Structural, situația fluxurilor de numerar are la bază clasificarea funcțională pe cele trei tipuri de activități: exploatare, investiții, finanțare, urmărindu-se relațiile dintre aceste activități, precum și impactul asupra valorii numerarului și echivalentelor numerarului. Clasificarea unei tranzacții într-una din activitățile menționate impune o analiză atentă, deoarece respectiva tranzacție poate genera fluxuri de numerar diferite. Spre deosebire de norma contabilă americană FAS 95, care indică tranzacțiile generatoare de fluxuri de trezorerie relative la cele trei activități, norma contabilă internațională IAS 7, prezintă numai o exemplificare a acestora. Încadrarea unor evenimente și tranzacții în activitatea de exploatare necesită o analiză aprofundată, deoarece, deși generează majorări sau diminuări de valoare cu impact asupra rezultatului, acestea nu se includ în activitatea de exploatare.

Respectând tradiția contabilă americană, fluxurile de numerar din exploatare pot fi determinate fie prin metoda directă, fie prin metoda indirectă, iar fluxurile de numerar din activitățile de investiții și de finanțare, prin metoda directă. Deși conduc la rezultate identice, IAS 7 recomandă entităților să prezinte fluxurile de numerar de exploatare prin metoda directă

deoarece, aceasta oferă informații utile în estimarea fluxurilor de numerar viitoare, pe care metoda indirectă nu le poate furniza.

Identificarea fluxurilor de numerar din activitățile de exploatare, investiții, finanțare, creează impresia identificării cu ușurință și a fluxurilor de numerar din impozite, clasificate pe cele trei activități. Fluxul de numerar legat de impozitul respectiv este dificil de identificat, deseori chiar imposibil și poate să apară într-o perioadă diferită față de fluxul de numerar al tranzacției de bază. Este și motivul pentru care impozitul pe profit plătit este încadrat în categoria activităților de exploatare. Sunt însă și situații când fluxul de numerar din impozite poate fi identificat cu o tranzacție individuală care generează fluxuri de numerar ce sunt clasificate în categoria activităților de investiție sau finanțare, iar fluxul de numerar din impozite va fi inclus în aceeași categorie de activitate. Atunci când fluxurile de numerar din impozite sunt alocate pe mai mult de o clasă de activități, este necesară a fi prezentată și valoarea totală a impozitelor plătite. Printre tranzacțiile de investiție și de finanțare derulate de o entitate pot fi identificate și unele care nu au efecte monetare și prin urmare trebuie excluse din situația fluxurilor de numerar și evidențiate în cadrul situațiilor financiare într-un mod care furnizează toate informațiile relevante despre aceste activități de investiție și finanțare.

În România elaborarea situației fluxurilor de numerar se realizează exclusiv pe baza reglementărilor internaționale. Prezența situației fluxurilor de trezorerie s-a conturat în 1995 prin emiterea normelor privind aplicarea prevederilor Ordonanței Guvernului nr.13/1995. Acesta era un document integrat în programele de restructurare și redresare financiară ce trebuia întocmit de entitățile economice, monitorizate economico-financiar. Pe măsura dezvoltării contabilității românești în concordanță cu normele europene și internaționale, situația fluxurilor de numerar începe să se înfiripe în setul situațiilor financiare. Ordinul nr.403/1999, pentru aprobarea Reglementărilor contabile armonizate cu Directiva a IV-a a Comunităților Economice Europene și cu Standardele de Contabilitate Internaționale, înlocuit ulterior cu OMFP 94/ 2001, introduce în componența situațiilor financiare anuale, situația fluxurilor de numerar. Profesioniștii în domeniu consideră necesară prezentarea unor informații referitoare la: modalitatea de prezentare a fluxurilor de încasări și plăți; valoarea netă sau brută; criteriul utilizat pentru cazurile în care fluxurile de numerar pot fi clasificate în mai multe activități; tratamentul contabil al fluxurilor de numerar rezultat din evenimentele extraordinare. Poate că normalizatorii contabili români au considerat că “trimiterea” la IAS 7 este suficientă pentru întocmirea acestui raport de către entitățile românești, neglijând deficiențele economiei noastre; însă, aceste deficiențe pot fi corijate.

Ca un corolar, putem afirma că prezența situației fluxurilor de numerar contribuie la îmbogățirea informațiilor destinate utilizatorilor dar și la consolidarea contabilității ca sursă privilegiată de informații, deoarece reprezintă baza oricăror analize strategice și financiare.

BIBLIOGRAFIE:

Feleagă, N.	<i>Sisteme contabile comparate</i> , Ed. Economică, București, 1999
Needles, B.E., Anderson, J.R., Caldwell, J.C.	<i>Principiile de bază ale contabilității</i> , traducere, ediția a cincea, Ed. Arc, Chișinău, 2000
Ștefănescu A.	<i>Performanța financiară a întreprinderii între realitate și creativitate</i> , Ed. Economică, București, 2005
Țugui I.	<i>Contabilitatea fluxurilor de trezorerie. Modelări, analiză și previziuni financiar-contabile</i> , Editura Economică, București, 2002
IASB	<i>Standarde Internaționale de Contabilitate</i> , Ed. CECCAR, București, 2005